

*Багрий К.Л.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Чернівецький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Важливим інструментом для успішної цифровізації управлінського обліку є вибір цифрового продукту для автоматизації обробки інформації з метою отримання відомостей та прийняття управлінських рішень керівним складом функціонуючих бізнес-структур. І тут наголошується присутність на ринку ІТ-продуктів різноманітної множини бухгалтерських програм, кожна з яких різною мірою вирішує комплекс облікових завдань.

Як показують дослідження Одноволик В. І. [1], головними програмними продуктами ведення бухгалтерського обліку українським бізнесом структурно розподілилися в такий спосіб, що більш ніж 70 % ринку займають бухгалтерські програми компанії 1С, більш ніж 17 % ринку це різноманітні програмні продукти щодо ведення обліку, які використовують аутсорсингові компанії, і біля 7 % ринку припадає на програмні сервіси для ведення обліку на основі «хмарних» технологій.

Відповідно до зазначеної структури, прослідковується чітка виражена тенденція: безумовний лідер – бухгалтерські програми компанії 1С з активним розвитком ринку хмарних бухгалтерських сервісів. Крім того, згідно з дослідженнями [2], комплексний управлінський облік здійснює головним чином великий бізнес з вирішенням завдань планування та бюджетування, обліку витрат та контролю, аналізу та консолідації звітності до ухвалення управлінських рішень. Малий та середній бізнес зачіпає управлінський облік лише у невеликій його частині: управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, короткий фінансовий аналіз господарської діяльності, відсутність комплексної управлінської звітності.

Рівень автоматизації управлінського обліку у малого та середнього бізнесу також практично не розвинений з різних причин: висока вартість програмних продуктів, що пропонується, недостатня професійна компетентність фахівців, та стала думка менеджерів, щодо недоцільності виділення даного виду обліку в окрему сферу економічної роботи.

Деякі функції управлінського обліку у малому та середньому бізнесі покладено на головного бухгалтера та економіста, реалізовано окремими ділянками у бухгалтерських програмах 1С комплексних версій, що відповідають вартісним можливостям бізнесу.

Проаналізуємо можливості автоматизації управлінського обліку на основі порівняння програмних продуктів ІС та хмарних сервісів («MASTER:Бухгалтерія», «Облік SaaS», «iFin»). Програмні продукти фірми «ІС» широко використовуються на вітчизняному ІТ-ринку, так як їх розробки мають різні функціональні можливості та цінові категорії для бізнес-структури всіх масштабів. Конфігурація «ІС: Бухгалтерія 8» має вбудоване настроювання управлінського обліку. Така наявна функція реалізує основні базові напрямки управлінського обліку: аналіз (монітор основних показників); аналіз рухів коштів за джерелами надходження та напрямками витрачання; дослідження динаміки розрахунків з покупцями (дебіторська заборгованість) та постачальниками (кредиторська заборгованість); коротке зведення загальних показників; планування фінансової стійкості на основі платіжного календаря та пропозиції щодо оптимізації податкового навантаження, тощо.

Однак, запропонована автоматизація в Конфігурації «ІС: Бухгалтерія 8» не є в достатній мірі ефективною та оперативною. Найчастіше у цих програмах працюють головні бухгалтери, фінансові та економічні спеціалісти, а отже керівнику доводиться чекати, коли буде одержана потрібна інформація, і досить часто менеджери не мають достатнього рівня кваліфікації, щоб розуміти запропоновані звіти в програмі.

Останнім часом на ринку українських програмних продуктів зміцнили свої позиції програмні сервіси для ведення обліку на основі «хмарних» технологій («MASTER:Бухгалтерія», «Облік SaaS», «iFin»).

Зокрема хмарний сервіс «MASTER:Бухгалтерія» пропонує додатково до класичного бухгалтерського обліку такі модулі управлінського обліку: фінансовий аналіз, облік витрат за проектами, облік виробництва. У сегменті малого бізнесу використання цього сервісу показує стійке зростання кількості його користувачів.

Програмний продукт «MASTER:Бухгалтерія» є хмарним рішенням для бізнесу та призначений для ведення бухгалтерського обліку, включаючи формування звітів. Система автоматизує більшість операцій бухгалтерського обліку, скорочує час для їх проведення, забезпечує контроль якості. Вона реалізована як рішення одного вікна та підтримує автоматичний режим оновлень.

Управлінський облік у хмарному сервісі «MASTER:Бухгалтерія» реалізує його базові функції: контроль оплати та відвантажень покупцям, борги контрагентів та акти звіряння (управління дебіторською та кредиторською заборгованістю), контроль собівартості відвантаженої продукції, а також складський облік запасів. Як загальний підсумковий варіант внутрішнього управлінського обліку виступає фінансовий аналіз господарської діяльності, що дозволяє на основі введених даних прорахувати платоспроможність та фінансову стійкість компанії, оцінити структуру майна та джерел його формування, провести огляд ключових показників та розрахувати рейтингову оцінку

фінансового стану підприємства. Така основна база управлінського аналізу дозволяє керівникам та власникам бізнесу дати короткостроковий прогноз подальшої діяльності компанії.

Таким чином, процес цифровізації управлінського обліку, що почався порівняно недавно, чітко виділив три сектора бізнесу – малий, середній та великий своїми потребами та можливостями у веденні управлінського обліку. Вітчизняний ринок програмних продуктів та ІТ-послуг досить швидко зміг запропонувати велику різноманітність засобів автоматизації на вибір власникам компаній та підприємств. Вони різняться за функціональними можливостями, вартістю, технологією впровадження та адаптації, інтерфейсами, кількістю користувачів та іншими характеристиками.

Аналіз українського ринку засвідчив, що в даний час не існує універсального програмного продукту, що дозволяє повною мірою реалізувати управлінський облік суб'єкта господарювання або індивідуального підприємця. Визначальним критерієм для керівників залишається, перш за все, вартість програмного рішення, що є важливим в умовах економічних криз [3].

В умовах цифровізації управлінського обліку необхідні наступні кроки щодо вдосконалення системи управління бізнесом: вибудовування управління системою бізнес-даних на основі побудови дерева зв'язків між об'єктами обліку, застосування інструментарію чисельних методів; використання елементів математичної статистики (зокрема багатofакторний аналіз), використання big data як механізму інформаційного засобу системи управлінського обліку з метою виявлення закономірностей між показниками управлінського обліку, використання спеціалізованого програмного забезпечення роботи з великими масивами даних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Одноволик В. І. Програмне забезпечення для обліку та звітності: аналіз ринку та функціоналу // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. 2016. № 2. С. 128-135.

2. Багрій К. Л. Деякі аспекти управлінського обліку фінансових результатів діяльності підприємства // Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту : Економічні науки. Хмельницький, 2019. № 14. С. 103-111.

3. Яцько О. М., Літвінчук Ю. А. Вплив хмарних технологій на розвиток малого та середнього бізнесу в Україні // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. 2014. Вип. 26. С. 446-456.